

15. oktober 1988

EM 1988/5

Forfatningsudvalgets betænkning over forslag til landstingslov om landstinget og landsstyret:

Ved tingets 1. behandling af forslaget rejstes principielle spørgsmål om habilitet og behandlingen af dette problem. Udvalgets flertal indstiller, at spørgsmålet drøftes påny, når udvalget fremlægger forslag til ny forretningsorden for tinget, idet regler om behandlingen af dette spørgsmål kan fastsættes i forretningsordenen og det kan indgå i overvejelserne at nedsætte et udvalg for forretningsordenen, som kan afgive indstilling i habilitetsspørgsmål.

Der blev endvidere fra nogles side givet udtryk for, at kompetencen til at udskrive valg burde være hos landstinget og ikke hos landsstyreformanden.

Udvalgets flertal går ind for forslagens regel om, at landsstyreformanden udskriver valg i de angivne tilfælde. For god ordens skyld gøres dog opmærksom på, at et flertal i landstinget ved landstingslov vil kunne vedtage at udskrive valg, som det f.eks. skete i forbindelse med valget den 26. maj 1987.

Udvalgets flertal indstiller, at forslaget overgår uændret til 2. behandling i tinget.

EM 1988/5

6. oktober 1988

EM 1988/5

Betænkning om revision af
landstingslov om landstinget.

Landstinget behandlede på efterårssamlingen 1987 dagsordenens pkt. 5 (EM 87/5) forfatningsudvalgets betænkning vedrørende revision af landstingsloven om Grønlands Landsting, landstingets forretningsorden m.v.

Betænkningen indstillede bl.a.

at landstingets og landsstyret kompetenceområder skal præciseres,

at reglerne for valg af landsstyremedlemmer skal ændres, økonomisk planlægningsudvalg skal omdannes til et finansudvalg med kompetence til foreløbig

at at bevilge i særlige tilfælde med henblik på optagelse af den foreløbige bevilling på en tillægsbevillingslov,

at redegørelses- og beretningsudvalg ikke længere skal være lovpligtige,

at landstinget skal vælge et landstingsformandsskab på 5 medlemmer, som tillige skal være dagsordensudvalg,

at landsrådsvedtægter for kasse og regnskab skal revideres og revisionsudvalgets opgaver overvejes,

at kompetencen til at udskrive landstingsvalg skal tilægges landsstyreformanden,

EM 1988/5
Sekretariatet, j.nr. 17.U.

at landstingets formandsskab skal have eget sekretariat og

at landstingsmedlemmer skal kunnes fritages midlertidigt for hvervet.

Endelig stillede udvalget i udsigt, at man i det videre arbejde agtede at fremsætte forslag vedr. udenrigs- og sikkerhedspolitisk udvalg, landstingsloves kundgørelse samt overgangsbestemmelser vedr. nyvalg til udvalg og repræsentationer samt forslag af lovteknisk art.

Tinget besluttede at pålægge udvalget at færdiggøre et lovforslag i det store og hele ud fra det i udvalgets indstilling anførte, idet det tillige ønskede undersøgt om landsstyremedlemsansvarlighedslov og regler for parlamentarisk immunitet for tingets medlemmer kan indarbejdes i regelsættet.

Der er nu udarbejdet udkast til forslag til landstingslov med almindelige og specielle bemærkninger i det følgende kaldet udkastet, hvortil henvises.

Vedrørende udkastets bestemmelser om landsstyrets og -tingets kompetenceområder henvises til udkastets § 4 som pålægger landsstyret selvstændigt administrativt ansvar og § 23, stk. 3 som præciserer landstingets bevillingskompetence.

Vedr. valg af landsstyre henvises til udkastets § 3 navnlig stk. 3 og stk. 4 samt § 5, som bl.a. foreskriver, at landsstyret vælges under ét, bortset fra landsstyreformanden, som stadig vælges ved særskilt afstemning.

Vedrørende omdannelse af økonomisk planlægningsudvalg til et finansudvalg henvises til udkastets § 16 særligt stk. 2 og 3, som tillægger udvalget kompetence til foreløbigt at bevilge på landstingets vegne til formål, som ikke kunne forudses ved vedtagelsen af finansloven.

Vedrørende valg af formandsskab henvises til udkastets § 2, § 10, stk. 1, § 11 og § 14, hvorefter der etableres et selvstændigt formandsskab som tillige skal fungere som dagsordensudvalg.

Vedrørende kompetencen til at udskrive landstingsvalg henvises til udkastets § 5, stk. 5-7, hvorefter det er landsstyreformanden, som udskriver landstingsvalg.

Vedrørende landstingsmedlemmers midlertidige fritagelse henvises til udkastets § 8, stk. 1, som indfører en adgang for landstingsmedlemmer til at begære sig midlertidigt fritaget (orlov) i særligt angivne tilfælde.

Der er indarbejdet bestemmelser i § 15 og § 18 om udvalg til gennemgang af redegørelser og oplysninger fra landsstyret om udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål (det udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg). Denne sag er drøftet på tingets efterårssamling 1987 (EM 1987/7). Der henvises til disse drøftelser og udkastets §'er og især de almindelige bemærkninger til Kap. III og de specielle bemærkninger til § 18.

Vedrørende landstingsloves kundgørelse henvises til udkastets § 26. For så vidt angår bemærkninger i betænkning EM 87/5 side 24 og 25 om samredigering af love kan disse gentages med bemærkning om, at effektueringen er en central administrativ opgave, der ikke kræver særlig hjemmel, idet opdatering ikke er lovgivning, men alene er et praktisk hjælpemiddel.

Vedrørende overgangsbestemmelser vedr. nyvalg til udvalg og repræsentationer henvises til udkastets ikrafttrædelsesbestemmelse i § 38, stk. 2, hvorefter landstinget konstituerer sig påny umiddelbart efter vedtagelsen af lovforslaget.

Udkastet indeholder ingen bestemmelser om redegørelses- og beretningsudvalget, idet der ikke længere er behov

for disse udvalg og vedr. revisionsudvalgets opgaver er udkastets § 16 formuleret så rummeligt, at særlige regler for revision af landkassens regnskaber vil kunne fastsættes i særskilt lovgivning. Der henvises til forfatningsudvalgets betænkning EM 1987/5, hvori nævnes forslag om oprettelse af et selvstændigt revisionsorgan.

Forfatningsudvalget indstiller, som det fremgår af forslagens § 17, stk. 2, andet punktum, at hvert enkelt medlem af revisionsudvalget skal kunne kræve bilag, rapporter m.v. forelagt udvalget.

Vedrørende det i udvalgets betænkning EM 1987/5 anførte, at det forudsættes at sekretariatsfunktionen for landstingets formandsskab bør varetages således, at landsstyret ikke gennem sin administration påvirker de politiske udvalgs drøftelser (betænkningens side 6) bemærkes, at der ikke i udkastet er foreslået udtrykkelige regler herom.

Der er i betænkningen peget på, at en nøjagtig gennemførelse af princippet vil nødvendiggøre yderligere ansættelser i administrationen.

Udkastet forpligter ikke til at etablere et selvstændigt administrativt sekretariat, men muligheden er til stede og beslutning herom vil f.eks. kunne træffes i forbindelse med en landstingsfinanslovs vedtagelse. Indtil sådan beslutning træffes vil sekretariatsfunktionen kunne varetages som hidtil, således at landsstyret stiller sin administration til rådighed med den praktisk mulige respekt af de i betænkningen anførte principper, i hvilken forbindelse også bør erindres om muligheden for løbende drøftelser mellem formandsskabet og landsstyret om varetagelse af funktionen som sekretariat for landstinget og dets udvalg.

Endelig knyttes følgende bemærkninger til udkastets § 4, stk. 2 om en landsstyremedlemsansvarlighedslov og §

33 om landstingsmedlemmers parlamentariske immunitet.

Landsstyremedlemmernes ansvar manifesterer sig først og fremmest som et politisk ansvar (landstinget kan udtrykke mistillid i h.t. udkastets § 5). Om der derudover er behov for et særligt ansvar ud over gældende lov, herunder kriminalloven, er af nogle vurderet som tvivlsomt og i virkeligheden kan vel kun tiden vise, om behovet er til stede.

Det er oplyst, at der for Færøernes Landsstyre siden 1948 gælder en regel om, at landsstyrets ansvarlighed bestemmes nærmere ved lagtingslov. Forslag til en lagtingslov om landsstyrets ansvarlighed er dog endnu ikke fremsat.

Det foreliggende udkasts § 4, stk. 1 og 2, svarer til, hvad der gælder for Færøernes landsstyre.

Vedrørende spørgsmålet om parlamentarisk immunitet kan det anføres, at da politi og retsvæsen er et rigsansliggende, er der ikke behov for at beskytte landstingets medlemmer mod misbrug fra landsstyrets side, men der er ingen garanti for, at medlemmerne er beskyttet mod misbrug fra den myndighed hvorunder politi og retsvæsen sorterer, og der kan foreslås en bestemmelse som udkastets § 33, som i øvrigt svarer til reglen i § 24 i Lagtingslov nr. 1 af 12. maj 1948 med senere ændringer og som bortset fra ordene "så længe landstinget er samlet" også svarer til grundlovens § 57 om parlamentarisk immunitet.

Rigsmyndighederne har til udkastet til landstingslov bemærket, at man ingen bemærkninger har til de foreslåede regler om landsstyremedlemmers ansvarlighed og landstingsmedlemmers parlamentariske immunitet.

Såfremt Landstinget vedtager lovforslaget resterer for forfatningsudvalget

at udarbejde udkast til ny forretningsorden for landstinget (den hidtidige gælder indtil en ny vedtages jf. udkastets § 37, stk. 3) og

at udarbejde udkast til forskrifter til afløsning af landsrådsvedtægt for Grønlands Landskasses kasse- og regnskabsvæsen, herunder i det omfang landstinget beder om det, udkast til forskrifter vedr. revision af landskassens regnskaber.

Udvalget afgav i 1985 på efterårssamlingen betænkning om vederlag til landstingets medlemmer m.v., som resulterede i landstingsloven herom (vederlagsloven). Såfremt landstinget vedtager det her fremsatte lovfor-slag, indstiller forfatningsudvalget, at landstingsfor- manden vederlægges som et landsstyremedlem, og der fremsættes derfor vedlagte ændringsforslag til veder- lagsloven med bemærkninger, hvortil henvises. Æn- dringsforslaget er tillige foreslået en regel, som skal forbedre tingets og landsstyrets muligheder for at tackle de oftere forekommende generelle habilitets- spørgsmål i forbindelse med varetagelse af offentlige hverv. I bestemmelsen foreslås, i lighed med hvad der gælder for folketingets formand og ministre, at lands- styremedlemmer og landstingsformanden skal have samtyk- ke til at bevare nærmere angivne hverv ved siden af landsstyre- og landstingshvervet.

Den xx. oktober 1988.

Bendt Frederiksen, formand

Lars Emil Johansen

Otto Steenholdt

Jens Geisler

Peter Ostermann